

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vincentii Lirinensis Galli, Pro Catholicae Fidei Veritate et antiquitate, aduersus prophanas omnium hæreseon nouationes Libellus

Vincentius <Lerinensis>

Venetijs, 1549

Determinatio facultatis sacræ Theologiæ in Academia Parisiensi super
familiaribus Colloquijs D. Erasmi Roterodami co[n]clusa mense Maio. Anno
1526.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36089

Determinatio facultatis sacre Theologiæ in Aca-
 demia Parisiensi super familiaribus Colloquijs

D. Erasmi Roterodami cõclusa men-
 se Maio. Anno 1526.

ANno dñi 1526. die. 16. Mensis Maij fuit cõgrega-
 ta facultas Theologica per iuramentum in Colle-
 gio Sorbonæ, ad deliberandum finaliter, quid esset
 agendum de libro, qui inscribitur familiarium Colloquiorũ
 formulæ per D. Erasmus, & c. Nunc aut idem liber pluri-
 mũ auctus inscribitur: Familiarium Colloquiorũ opus mul-
 tis noĩbus utilissimũ. Super quo ydem negotio iam sepius
 factus fuerat sermo, tã inter deputatos, quã in pleno magi-
 strorũ consessu. Et die hesternæ post multa sup ea re in ipsa
 facultate sedenti apud S. Maturinum post missam, ut moris
 est, pposita, ut maturius materia ipsa discuteretur, remissa
 est ad hunc diem. 16. quo in oĩum magistrorum pntia repe-
 tita sunt & rememorata, quæ per deputatos prius diuersis
 uicibus fuerant adducta, uidelicet qd' per authorem dicti li-
 bri, quisq; is esset, ieiunia et abstinentiæ ab ecclesia indicta
 parui penduntur. Beatæ uirginis Mariæ et sanctorũ aliorũ
 pro ludibrio hntur suffragia. Virginitas si coniugio confe-
 ratur, nullius est aut parui momenti: religionis et dissuade-
 tur oĩbus ingressus. Item arduæ difficilesq; qõnes Gramati-
 culis cõtra per magistros in artibus iurata statuta pponun-
 tur. Vnde facile in errores prolabi possunt & plurima cõsi-
 milia perperã in dicto libro tractantur. Quibus diligenter
 attentis et perpensis post maturã deliberationẽ dictum fuit
 et unanimi oĩum consensu cõclusum, q, prædicti libri lectio
 oĩbus & maxime adolescentibus erat prohibenda, quo-
 niam magis per hmõi lectionem sub eloquentiæ acquirẽdæ

DE TERMI. SCHOL. PARIISIEN.

prætextu iuuentus corrūperetur, quā institueretur, et quod oībus medijs debitis esset enitendū ut hmōi liber supprime retur et à finibus eliminaretur christianorū. Ut autē cūctis perspicuū fiat, quā iustū sit hoc nostrū iudiciū, rationiq; ac pietati cōsentaneū, statuimus illa subiungere, quæ de istiusmodi dialogorū libro per nōnullos nostrū ad id specialiter cōmissos iussimus annotari, decerpi et trāscribi, quæ et nos maturius perpensa mouerunt. In eorū autē editione, modo et forma subsequētib; signati loci in dialogis singulis ad uoluminis nobis à cōqrentibus oblatis, et quale tūc in hac ciuitate Parisiēsi passim ī manibus erat, paginas sūt referēdi.

Sequuntur nōnulla erronea scādaloſa ac impia, quæ cōtinentur in libro, qui dicitur familiarīū Colloquiorum opus ab authore D. Erasmo Roterodamo recognitum. dñi. 1526. in quo tanq̄ ethnicus homo author illius religionē christianā et scētās eius ceremonias et obseruationes ridet, subsannat, carpit, lacerat et mutādas decernit.

IN dialogo de ualetudine aduersa impudenter primo ridet deuotionē, quā habet populus ad sacræ religiois habitus, innuitq; q̄ tantū ualeat morbis curādis pallium le nonis, quantū ualeat cuculla religionis. Hoc habet pag. 16. circa med. ibi: Sunt qui tecti cuculla Dñicali. Rursum nulli sancto pro morbo curando uult uotum nuncupari. Hoc uidere est pagina eodem. f. 16. paulo post, ibi: Alij morbo leuati nuncupantes alicui diuo uota, &c.

In dialogo de uisendo loca sacra ridet uotum Hierosolymitanum, mentiēns omnia, quæ uidentur Hierosolymis, cōmentitia esse & excogitata ad alliciēdos simplices & incredulos. Hoc habet pagina. 31. paulo post medium, ibi: Et ne illic quid tu putes spectatu dignum, &c.

In dialogo, q̄ dicitur cōfessio militis, irreuerentius ac impudentius loquitur de cōfessione sacramentali. Hoc uidere est pag. 42. in prin. ibi: Quē tibi sacerdotē deliges? R̄ndet alius: Cui cognouero quā minimum esse frontis et bonæ mentis.

In dialogo, qui inscribitur pietas puerilis, censet in primis peccatū graue nō esse, trāsgredi cōstitutiones ecclesiasticas, nisi accedat cōtemptus malitiosus. Hoc patet pag. 62 post med. ibi: Neq; uerō protinus arbitror esse piaculum. quod admittitur aduersus constitutiones humanas, nisi contemptus accesserit malitiosus.

Deinde innuit cōfiteri soli Deo sufficere, si nō aliud ecclesia ordinasset. Hoc patet pag. 46. in fine, ibi: Sed illi confiteor, qui solus, &c. Post hæc reprehēdit modū disputādi Theologorū, non intelligens propterea Theologos nō uacillare in fide, quia q̄ones de ijs faciunt, q̄ ad fidē spectant. Non. n. per hmōi q̄ones de fide dubitant, sed per eas fides explicatur apertius. Is error habetur pag. 70. circa medi, ibi: Cōplures abstinent à Theologia, q̄ uereātur, ne uacillēt in fide catholica, cum uideant nihil nō uocari in q̄onem.

In dialogo, qui dicitur Coniuiū prophanū, abstinentiā à carnibus ab ecclesia indictam carpit, quasi illa aduersetur euāgelicæ libertati: cū tū nō aduersetur, sed error sit Aeria norū ita sentire. Qd' facit pagina dicti libr. 107. ante med. ibi: Caritas oīa suffert. Et pag. 104. circa mep. ibi: At mihi uidetur minus oneris olim impositum Iudæis. Et in eadē pagina ante med. ibi: Minus anguē odi, quā pisces. Alius r̄ndet: At nō tu solus. Sequitur: Quis hoc tædij nobis inuexit? Multa ibidem proponūtur cōtra hmōi abstinentiam à carnibus. Cōcludit, bonum esse ut auferatur hmōi abstinentia. Quod patet in fine pag. 107. ibi: Si summus essem pon

DETERMI. SCHOL. PARIEN.

tifex, & in fine pagine. 107.

In dialogo, qui Inscibitur Conuiuū religiosum, primo uult qđ hęc oīa, delectus ciborū, uestitus, pręscriptus, ieiunū, sacrificiū, preces ueluti pensum absolutę, & quies diei festi, sunt affinia Iudaismo: quę sn̄a apprime à Luthero approbatur. Hoc monstrat pagina. 148. ante medium, ibi: Victimās appellari puto, &c.

Scđo cōformiter ad Begardos uult pfectos nō teneri seruare leges ecclesiasticas, neq; debere cōpelli ad illas seruandas, quia spūalis oīa diiudicat, ipse uero à noīe iudicatur. Hoc habet pag. 143. ibi: Rex intelligi potest uir perfectus.

Tertio taxat iterū abstinentiā à carnibus. Hoc uidere est pag. 151. post me. ibi: Licet igitur uesci qbuslibet cibus, &c.

Quarto prętendit, qđ uulgus christianorum totā suam salutē ī cęremonijs, baptismo, exorcismo, catechismo, sale, aqua cōstituit, & maxime fidit unctiōni, cōfessiōni, confirmatiōni, eucharistię, matrimonio, sacro ordini: quasi uide licet christiani per sola sacramēta sperēt saluari, sine adimplētiōne pręceptorū dei, qđ nullus catholicorū dicit doctorū: imō oppositū credere docētur simplices. Hoc pag. 160. mōstratur ante med. ibi: Si uulgus christianorū spectes, pro rā & puppim suę salutis, &c. & in fine pag. pręcedentis, uidelicet. 149. cōtra cęremonias loquēs, dicit: Nō mirū ē, eos sic mori, qđ p oēm uitā in cęremonijs philosophati sūt.

Quinto peccatum esse mortale iudicat, ornare templā, ditare monasteria. Hoc uidere est pagina. 163. ante med. ibi: Vnde mihi uidetur uix excusari posse à peccato mortali, qui sumptibus imodicis aut extruunt aut ornāt monasteria seu templā, cum interim uiua Christi templā, &c.

In dialogo, qđ Inscibitur Apotheosis, Capnion seu Ren

elin. excessiue cōmendat, dum ipsum cōfert in gloria cū di-
no Hieronymo, & absq; sedis apostolicæ auctoritate eū ad-
scribit catalogo sanctorum, eiq; orationē, quæ collecta ap-
pellatur, assignat: quæ faciendā nō sunt ad iocum. In diuos
enim (ut alibi dicit) per iocum ludere, nec pium est, nec tu-
tum: ioci alia petenda est materia. Primū tñ horū habetur
pag. 182. circa med. ibi: Hieronymus Reuchlinū hisce uer-
bis cōpellebat: Salue collega sanctissime. Scđm habetur pa-
g. 184. paulo post mediū, ibi: Quid igitur superest, nisi ut
sanctissimi uiri nomen adscribamus Calendario sanctorū?
Tertium habetur pagina. 186. circa medium, ibi: Amator
humani generis Deus, qui donum linguarum, &c.

Nec recte pag. 185. ante med. dicit, Pium scđm in diuorū
numerū retulisse Catherinā Senē. ĩ gratiā ordinis et urbis.

In dialogo, qui dicitur Proci & puellæ, multis exēplis
persuadere nititur cōiugū præferēdum uirginitati. In quo
Iouinianum sectatur, si nō potius superaret illum. Hoc pa-
tet pag. 196. in principio, ibi: Interim perit uirginitas, etc.
Et in fine paginæ eiusdem inquit: Elegans quidem res puel-
la uirgo sed quid prodigiosius anu uirgine?

Secundo docet acquiri uirginitatē per actus carnales,
quæ ueretur dicere Epicurus. Hoc habet pag. 197. ante me-
dium, ibi: Quid ego audio, uiolanda uirginitas ut discatur?

Tertio præfert castitatem cōiugalem castitati sacerdotū
& religiosorum. Hoc patet eadem pag. 197. post med. ibi:
Atqui uoto adstricti abiurant matrimonium, &c.

In dialogo Eubuli et Catherinæ statū religiōis maxime
uituperat secutus Lamperiū, multa de eo proponendo. Pri-
mo carbones illū appellat, & matrimonium thesaurū. Hoc
patet pag. 204. in prin. ibi: Hem pro thesauro carbones.

DE TERMI. SCHOL. PARIEN.

Secundo ingredi religionem inuitis parentibus dicit esse contra legē naturalē & diuinā. Hoc patet pag. 208. paulo post med. ibi: Natura dicitur, Deus approbat, Paulus hortatur, humanae leges sanciunt, ut filij obediāt parētibus, &c.

Tertio uocat nouam seruitutem statum religionis. Hoc patet pag. 209. ibi. At inuentum est sub prætectu religionis nouum seruiutis genus.

Quarto doctrinam docentem ingressum religionis uocat pharisaicam & contrariam doctrinā apostoli. Hoc patet pagina. 209. post medium. ibi: Ista uero doctrina pharisaica est. Paulus contra docet, ut quilibet, &c.

Quinto hostiliter infectatur religionē. Hoc patet pag. 210. post prin. ibi: In negotio pietatis cessant naturae leges. Negotiū pietatis agitur in baptismo. hic tantum agitur de ueste mutanda, deq; genere uitae, quod per se neque bonum est neque malum.

Sexto asserit aequae bene seruari obedientiā, paupertatē & castitatē in domo parentū, sicut in religione. hoc patet pag. 210. circa fin. ibi: Iactant obedientiam num ea laus tibi deerit, si obediās parentibus tuis, quibus iubet obedire, &c.

Septimo asserit caeremonias religionis nihil facere ad pietatem, neq; quēquam cōmendare oculis Christi. hoc habet pagina. 211. in prin. ibi: Quid igitur superest? Velum, linea ex intima uersa in extimam, caeremoniae quaedā, quae nihil faciunt ad pietatem.

Octauo contendit ingressum religionis inuitis parentibus esse illicitū. hoc patet pag. 211. circa med. ibi: Quae est igitur ista noua religio, quae facit irritū, quae et naturae lex sanxit, et uetus lex docuit, et euāgelica lex cōprobauit? &c.

Nono eadem pagina paulo post praedicta uerba dicit:

Istud decretū. s. ingressum religionis inuitis parētibus, non esse à Deo proditū, sed in monachorū senatu repertū. Tandem ridēdo petit sibi assignari locū scripturæ sacræ à Theologis, quo doceatur institutū religionis, cum multa illic esse satis exploratum sit. hoc habet pag. 212. paulo post principium, ibi: Ab istis igitur Theologis exige, ut proferāt aliquem e sacris libris locum, qui hoc doceat.

In dialogo, qui dicitur Virgo, penitus increpat inducentes ad religionē. hoc patet pag. 214. circa fi. ibi: O improbitatē stolidorū, &c. Idē facit pag. 214. circa fi. ibi: O scitos histriones, ut norunt agere suas fabulas simplici populo.

Præterea resilientem à religione cōmendat, tanquā bene egerit, quod in religione non permanserit. hoc patet pagina. 215. circa finem, ibi: Bene habet, quod mature resilieris, priusquam seruitutem æternam esses professa.

In dialogo Militis & Carthusiani, cæremonias religionis minimi facit, & ab illis oēm fiduciam aufert. Id uidere est pagina. 236. in fine, ibi, In ueste, cibo, poculis, cæterisq; cæremonijs, &c. Et pag. 237. in prin. ibi: Quid alij faciāt, non est meū iudicare. Ego his rebus nequaquam confido, minimumq; tribuo. Et eadem pagina paulo post: Rasum caput & uestis color non commendat me Deo.

In dialogo, qui dicitur Naufragiū, impie titulos, quos ecclesia recte tribuit beatæ uirgini Mariæ, eidem detrahendos censet. hoc uidere est pag. 248. in prin. ibi: Nautæ cænantes, Salue regina, implorabant matrem uirginem, appellantes eam stellā maris, reginā cœli, dñam mūdi, portumq; salutis, alijsq; multis titulis illi blādientes, quos nunquā illi tribuūt sacræ literæ. hoc falsum est, cū sacræ literæ eam matrem dei appellent, unde illi tituli omnes clare deducuntur.

DE TERMI. SCHOL. PARIEN.

Deinde ibidem irreuerenter de eadem beata uirgine loquitur comparādo eam Veneri & faciendi illi succedere in agenda cura nautarū, unde ait ibidem post præmissa uerba: Quid illi cum mari, quæ nunquam opinor nauigauit: Oum Venus agebat curam nautarum. Sequitur: & quoniā desit curare, suffecta huic matri non uirgini uirgo mater.

Reprobat insup. plixius uota fieri sanctis. hoc patet in fine supradictæ pagine, ibi: Nulli diuorum nūcupabas uota? Rñdet alter in principio pagine sequentis. Nequaquam. Et causam dicti sui addens: Nō paciscor (inquit) cum diuis.

Reprehēdit item subsidiū implorare sanctorū in sua necessitate. hoc patet pagi. 250. paulo post prin. ibi, At implorabas alicuius diui præsidium? Respondet alter: Ne id quidem. Et dat rationem dicti, quia spatiosum est coelum.

Præterea ridet iuocare sanctū, cuius nomē sit ignoratū. hoc patet pag. 251. cir. fi. ibi: Si noīe cōpellasses eū, audisset.

Addit insup. risum sup. religioso Dñicano, qui ut se seruaret, deposuit cucullam, dicens deposita cuculla nō potuit se agnosci à diua Catherina Senensi. hoc patet pagi. 153. in fine, ibi: Quid aut de Dominicano? Et pagi 254. in princ. ibi: Melius enatasset, si non dimisisset sacram cucullam, ea deposita qui potuit illum agnoscere Catharina Senensis?

In dialogo, qui dicitur inquisitio de fide, arduas fidei qōnes & periculosas simplicibus & pueris cōtra iuris dispositionē proponit, nōnullos annectens errores, quorum primus est, qđ patri in diuinis cōueniat authoritas, quæ nō cōuenit filio. Qui ponitur pag. 293. ibi: Cur igitur sacræ literæ filiū magis appellāt dñm, quā Deū? Rñdetur qđ deus nomen est authoritatis, quæ patri cōuenit, quod falsum est. Non. n. hoc nomen Deus ulla dicit authoritatē, pp. quam

non equaliter competat omnibus personis. Atq; indifferen-
ter uocatur filius deus, sicut & patet, et in sacris scripturis.
Ioannis I. Et deus erat uerbum. Et Ioannis ultimo: Domi-
nus meus & deus meus, & alijs multis locis.

Secundus error est, quod in humanitate Christi, in bea-
ta uirgine atq; sanctis non sit collocanda fiducia sub deo, ua-
rio tamen gradu. Qui ponitur in prædicta pag. 293. his uer-
bis: Ergo et in Iesu collocas tuam fiduciam? Quid ni? Paucis ta-
men interpositis sequitur. Quamquam nec in hoc fiduciam speiq;
meam sacram (ut aiunt) ancoram figerem, nisi deus esset.

Tertius error scriptus pag. 298. Quid igitur prohibet
spiritum sanctum appellari filium? Barb. Quia nusquam lego genitum
hunc, nec huius lego patrem. Erronea est ista responsio. Non
enim propterea spiritus sanctus non appellatur filius, quia
non legitur, sed pro proprietate emanationis eius, ratione cuius
repugnat eum uocare filium ante omnem scripturam.

Quartus error, quo dicit non credendum in sanctam eccle-
siam, pagina eadem. 298. et. 299. his uerbis: Credis in sanctam
ecclesiam? Barb. Non. Et rursus: Cur horres dicere: Credo
in sanctam ecclesiam? &c. Cum autem catholici doctores sensum
reddat illius præpositionis: Credo in sanctam ecclesiam, et mul-
ta ecclesiam ita decantent, temerarie asseritur non recte dici.

Quintus error est, quo dicit malos non esse de ecclesia,
que non constat nisi de bonis. Qui error euangelicæ doctrinæ
aduersatur, & ponitur pag. 299. circa principium, ibi: Ab
ecclesiam consortio separatur, quisquis admittit crimine letale.
Et paulo post: Ecclesia non constat nisi ex bonis.

Sextus error est pag. 300. in principio his uerbis: Ex-
tra ecclesiam non est ulla peccatorum remissio. Et constat, quod
capiendo ecclesiam, ut prius cepit, ut explicat, hoc falsum esse,

DETERMI. SCHOL. PARISIEN.

cum in ecclesia hereticorum detur uerū baptisma paruulis. Etiam per poenitentiam assequitur quis peccatorum remissionem, & fit de ecclesia dicto modo.

In dialogo Franciscani prætendit conuenientius esse, qđ religiosi non differant uestimētis à ceteris hominibus. Hoc habet pagina 335. in principio, ibi: Quid sentias, utrum existimes satius monachos à ceteris cultu non differre. Respōdet alter: Equidē arbitror simplicius & Christianius, &c.

Eadem pagina post medium innuit uarietatem uestium in religione inductam esse ex superstitione, ibi: Posteriores additis quibusdam rem uerterunt in superstitionem, &c.

Modum præterea honestum, quo habitu differunt ab alijs iurisperiti, iudices aut doctores, carpit. Hoc uidere est pagina. 351. in principio, ibi: Itaque mihi stultissimum uideatur, sapientiam profiteri ueste.

In dialogo, qui inscribitur Peregrinatio religiōis ergo, epistolam sub nomine beatæ Mariæ uirginis confingit ridiculam quidem, sed blasphemie proximā, qua se letari beata uirgo dicit, quod Lutherū secutus quispiā suaderet superuacaneū esse diuos inuocare, qđ inde magna deinceps molestia leuaretur. Minatur item si sanctos deserant hoīes, suis armis se ab eorū iniuria uindicaturā. Hoc habet pag. 426.

Et pagi. 455. carpit, quod in ecclesia sint tot baptisteria, tot candelabra, tot statuæ aureæ, tot organa, tot concentus musici, immēsi sumptus. Hoc patet pagi. 455. in prin. ibi: Et quorsum attinet tot baptisteria, &c. Nihilominus tamē hæc oīa pertinent ad honorem & cultū dei, nec propterea pauperes deseruntur. Non uult soleas & calceos sanctorū populum exosculari, qđ tñ bene fit. Id indicat pagi. 460. in prin. ibi: Ceterum impudens est calceos, soleas, subligæria,

ria, osculo obtrudere. Sequitur: *Præstabat ista non fieri, ne quid dissimulem, &c.*

In dialogo Lanionis & Salsamentarij ciborum delectū dicit abrogatum diuina & apostolica sententia. Hoc patet pag. 472. paulo post medium, ibi: *Ciborum delectū nō exēplo quidem, sed sententia sua abrogauit dominus, &c.*

Cæremonias etiam ecclesiæ, in ieiunio, in abstinentia à carnibus, diuersitate uestium, rasura capitis, & quibusdam alijs taxare uidetur: nec non & obligationē baptismi, cōfessionis, matrimonij. Hoc patet pag. 475. à principio usq; ad finē. Cæterum excusat, quæ dicit, in præscripta pag. & hoc pagina. 476. in principio, ibi: *Erras tota uia lanio, &c.* Verum postea censet immutandas constitutiones & cæremonias ecclesiæ, quas carnales appellat. Id liquet pag. 477 paulo post principium, ibi: *Satis quidem crasse differis. At qui mihi uidetur & hodie non minus esse causarum, cur obseruationes istæ carnales hæctenus tolli debeant, ut arbitrarie sint, non obligatorie.* Et paulo post pag. 477. post medium, ibi: *Cum igitur tam ampla sit messis, uidetur hoc cōsulissimum ad religionem Christianam propagandam, ut quemadmodum apostoli onus legis Mosaicæ, ne gentes resisterent, ita nunc ad illiciendos etiam imbecilles tolli quarundam rerum obligationes, sine quibus ab initio seruatus est orbis & nunc seruari possit, modo adsit fides & charitas euāgelica.* Idem ferme prosequitur tota pagina. 488. prefer tim usq; ad illam partē: *Extra ecclesiæ domū non est salus.*

Censura.

Hoc autem consilium impium est & perniciosum, nec minus arrogans, consilium, inquam, ex damnata Vuiclesi simul & Lutheri doctrina depromptum ad eneruationem

Christiana tendens religionis & totius ecclesiasticae disci-
 plinae. Nec uerum est, quod ex huiusmodi abrogatione im-
 becilles illicerentur, imo potius auocarentur hinc magis a
 Christiana religione & retraherentur. Et certum est, spiri-
 tu sancto suggerente conformiter ad sanam scripturarum
 intelligentiam haec fuisse instituta, & ex traditione aposto-
 lorum multa, tum ad reuerentius & sanctius celebranda di-
 uina mysteria, tum ad synceriorē Christianae religionis ob-
 seruationem, quorum etiam multa exploratum est esse de iu-
 re diuino, quod immutabile est & semper idem aut in san-
 ctis scripturis traditū est, aut ex traditione apostolorū per
 continuas successiones ad nos usq; deductum est. Nec est cō-
 similis ratio de onere legis Mosaicae, quā & propheta &
 apostoli spiritu dei inspirati senserunt. abrogandam, & de
 ijs, quae uoluit in ecclesia spiritus sanctus pro sua felici dire-
 ctione usq; ad consummationem seculi perseuerare. Quod
 inde patet quia quotquot talia attētauerunt immutare, mox
 ab ecclesia, quae semper spiritu dei regitur, damnati sunt &
 reiecti, ut Aerius, Vigilātius, Lamperius, Iouinianus, Vual-
 denses, Albigenes, Viclefista, & demum Lutherani, &
 alij non pauci. Hereticum itaq; est & blasphemum huius-
 modi peruersum consilium.

In eodem dialogo lanionis & salsamentarij, multa alia
 ponit eidem sententiae conformia, ut pag. 499. ante mediū,
 ibi: Verum ubi interim illa libertas spiritus, quam promit-
 tunt apostoli? &c.

Idem indicat & pagina. 501. post medium, ibi: Mundus ple-
 nus est pharisaicis hominibus, &c.

Pagina item. 498. circa principium, ibi: Postremo cum
 leges hominum, quae fere corporalia praescribunt, praedigo-

si sint ad pietatem, cessare uidentur, ubi quis profecit ad spiritus robur.

Hic rursus errorem Begardorum instaurare contendit, quasi eo consensu pædagogum sint appellatæ constitutiones & cæremoniæ ecclesiæ, quo appellat Paulus pædagogum ueterem legem ac eius cæremonias. Aegre fert denique autor huius dialogi, quod plus puniantur in ecclesia minora peccata, quàm grauiora. Nec attendit id rationabiliter fieri in republica ad conseruationem eiusdem. Id patet pagina 502. circa finem, ibi: Itidem uidemus multos tantum fidere corporalibus cæremonijs, &c. Et similiter pag. 503. quasi tota. Idem facit pag. 508. circa finem, ibi: Iam in ipso ieiunij præscripto cū duo sint, &c. Idem persequitur pagina. 509. 520. 521. 522. 523. Fiduciã in sanctos carpit pag. 524. nõ attēdens quod oīs cultus et fiducia, quæ sanctis exhibetur, primo & principaliter deo exhibeatur, et illis sub deo et pp deū.

In dialogo, qui dicitur Funus, minus recte uidetur sentire author de fundatione obituum, & de precibus pro defunctis exoluendis. Nam infirmum introducit parū ista curantem, imo respuentem, si non esset scandalum. Id uidere est pagina. 546. circa finem, ibi: Si me uel uno sacro funebri dignaberis, plus satis erit, aut siquid aliud est, quod ob publicam ecclesiæ consuetudinem citra scandalum infirmorū omitti uix potest, id tuo permitto arbitrio. Sequitur: Nec ē animus cuiuspiam preces uel cōmercari uel meritis suis spoliare. Hæc dicuntur, quasi fundantes obitus, preces aliorum commercetur, aut meritis suis spolient, quod asserere erroneum est ac impiū. Pagina aut sequenti, quæ est. 547. uidetur omnem satisfactionem peculiarem pro defunctis respuere, solam communem probans cum merito Christi: &

DETERMI. SCHOL. PARISIEN.
hoc à principio paginae.

Conclusio determinationis præscriptæ.

Cum igitur in istis dialogis perniciose Erasmus eloquẽtiam suam conuertat ad instaurandos et quodammodo puerorum præceptorum eorundem & quorumcũque lectorũ ingenijs instillandos damnatos errores Aerianorum, Vniclesistarum, Louinianistarum, Lãperianorum, Vualdẽsum, Begardorum, Lutheranorum, & aliorum multorum hereticorũ: si sancte & Christiane imbuẽda est non modo puerilis ætas, uerum etiam prouecta, & ab omni impietate atque blasphemia maxime propellenda & auocanda, innitẽdum est, ne ulli tales libri manibus teneantur puerorum aut quorumcunque Christianorum lectorum, ne huiusmodi uenena ubi lectores imbiberint, à Christiana omnino religione reddantur alieni.

ERASMVS ROTERODAMVS

Amico cuidam religioso. S. P.

MVnuscule tua mihi fuere gratissima. Ego ualeo, quantum ualere põt senex, ualetudinarius, et immodicis obrutus laboribus, quãtis uix et iuuenis, & ualidus sufficeret. De corporis tui bona ualitudine non tam gratulor, quã doleo te de animi tui ualitudine queri. Non. n. in nobis situm est, quõ ualeamus corpore, ceterum ut recte ualeat animus, magna ex parte in nobis situm est. Vereor ne imponant tibi quorũdam præstigia, qui iactant hodie splendidis uerbis libertatem euangelicã. Crede mihi, si rẽ propius nosset, minus tãderet te istius uitæ. Video genus hominũ exoriri, à quo meus animus uehemẽter abhorret. Neminem uideo fieri meliorẽ, deteriores oẽs, quotquot

ego sanè nouerim, ut uehemèter doleā me quōdam in libris
 meis prædicasse libertatem spūs, quanquā id bono animo fe-
 ci, nihil minus suspicans, quā hmōi populū exoriturū.
 Optabā sic aliquid decedere ceremonijs humanis, ut mul-
 tum accresceret ueræ pietati. Nunc sic excutiuntur illæ, ut
 pro libertate spūs succedat effrænis carnis licentia. Ciuita-
 tes aliquot Germaniæ implentur desertoribus monasterio-
 rum, sacerdotibus coniugatis, plerisq; famelicis ac nudis.
 Nec aliud quā saltatur, editur, ac bibitur, subatur, nec do-
 cent, nec discūt, nulla uitæ sobrietas, nulla sinceritas. Vbi-
 cunq; sunt, ibi iacent oēs bonæ disciplinæ cum pietate. Plu-
 ra tibi super his scriberem, si tutum esset literis cōmittere.
 Tot annos in isto sodalitiū laudabiliter uixisti, iamq; ut scri-
 bis, ætas tua uergit ad uesperam, fortasse me nouē aut octo
 annis minor. Agis in loco cōmodissimo, cœlo saluberrimo,
 multum solatorum adfert eruditorum hominum confabula-
 tio. Nec deest bonorum librorum copia, nec deest ingenū.

Quid in hac uita potest esse suauius, quā in huiusmodi pra-
 tis ociantē iam ueluti prægustare uitæ cœlestis felicitatē, præ-
 fertim isihac ætate, hoc seculo, quo nihil fingi potest turbu-
 lētius aut calamitosius? Noui quosdam, qui fumo libertatis
 decepti, deseruerunt suum sodalitiū, mutato cultu duxerunt
 uxores, interim egeni, exules, suis, quibus erant chari, dete-
 stabiles, tum in eo statu rerum, ut etiam siquī sint, qui illis
 bene uelint, tutum non sit benefacere. Iam quomodo sit affe-
 cta illorum conscientia, nouit deus, & quō intus placeat no-
 ua sodalitas, ipsi uiderint. Quæ nā est hæc libertas, ubi non
 licet dicere preces? non licet sacrificare? non licet ieiunare?
 nō licet abstinere à carnibus? Cogita quid talibus possit esse
 miserius etiam in hoc seculo. Siquis sit iuuenis, si diues, pos-

DE TERMI. SCHOL. PARISIEN.

fit aliquot annos frui commodis huius mundi (siquid tamē est hic commodorū) nunc aliena ætate hæc facere demētia uerius est, quā stultitia. Sed onerāt constitutiones, inuidiæ, & similia. Quicquid istius generis est, leuissimum est, si bonus adsit animus. In altera parte plus malorum perpetendum erit. Itaq; deus det meliorem mentē istis, qui fabulis huiusmodi turbāt animi tui tranquillitatē. Emoriar, si uel tantillū roboris haberet hoc corpusculū, ut saltem uiuere posset, ni malim istic tecum agere, quā in palatio Cæsaris esse primus episcopus. Sed ignoras pariter & tuā felicitatem et huius seculi miseriam. Nec est quod spectemus Concilium. Sero ueniet obstante principum dissidio, et si fuerit institutū, sedecim annis agetur de rebus longe alijs quā de cæremonijs. Proinde mi charissime in domino, et p̄ ueterem, imo p̄ perpetuā amicitiam nostram et p̄ Christū oro, obsecro, obtestor, ut istud tædium penitus excutias ex animo, nec aurem prebeas exitiabilibus hominū fabulis, qui nihil opitulaturi sunt tibi, sed irrisuri potius, ubi te in foueā pellexerint. Si toto pectore contempseris huius mundi fallaces præstigias, totum te Christo dedideris, in sacris libris, in meditatione uitæ cœlestis totus uerferis, crede mihi, abunde multum solatiorum inuenies, et ista tædiola, quæ commemoras, non aliter quā fumus euanescent. Si monitorem audieris, nisi compereris esse uerum quod dico, mecum expostulato. Dominus repleat cor tuum omni consolatione spirituali, amice et frater in domino charissime. Basileæ Idibus Octobris.

ERASMVVS Roterodamus sua manu.